

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ШАЋИРОВИЋ И ДРУГИ против СРБИЈЕ

(Представка број 54001/15 и три друге – види приложени списак)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

20. фебруар 2018. године

Ова пресуда је правоснажна, али може бити предмет редакцијске измене.

У предмету Шаћировић и други против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Већа у саставу:

Pere Pastor Vilanova, *председник*,

Branko Lubarda,

Georgios A. Serghides, *судије*,

и Fatoş Aracı, *заменик секретара Одељења*,

После већања на затвореном заседању 30. јануара 2018. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представки (бр. 54001/15, 55113/15, 60075/15 и 7193/16) против Србије које су Суду поднете према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“) од стране српских држављана, господина Исмета Шаћировића (у даљем тексту: „први подносилац представке“), господина Жарка Бркића (у даљем тексту: „други подносилац представке“), удружења под називом *Удружење Акционара Предузећа „Југометал“* (у даљем тексту: „трећи подносилац представке“) и господина Зорана Бајића (у даљем тексту: „четврти подносилац представке“), 13. октобра 2015. године, 24. новембра 2015. године, 16. октобра 2015. године и 21. јануара 2016. године.

2. Подносиоце су заступали господин Ж. Николов, госпођа Ј. Ђелић, господин М. Тимотијевић и господин Н. Јоловић, адвокати из Новог Пазара и Београда. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) је заступао њен заступник госпођа Н. Плавшић.

3. Притужбе на дужину трајања парничних поступка прослеђене су Влади 21. јуна 2016. године, а преостали део представки је проглашен недопуштеним према Правилу 54 став 3. Пословника Суда.

ЧИЊЕНИЦЕ**ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА**

4. Лични подаци подносилаца представки, као и чињенице везане за сваки предмет, наведени су у додатку.

5. Подносиоци представки су се, према члану 6. став 1. Конвенције, жалили на дужину трајања разних парничних поступака.

6. У предмету првог подносиоца представке Уставни суд је утврдио повреду његовог права на суђење у разумном року, али није утврдио накнаду штете. Што се тиче трећег подносиоца представке, Уставни суд је одбио његову жалбу. На крају, у погледу друга два подносиоца представке, Уставни суд је утврдио да нису истакли притужбу због дужине трајања поступака.

ПРАВО

I. ЗДРУЖИВАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

7. Суд сматра да би, у складу са Правилем 42 став 1. Пословника Суда, ове четири представке требало здружити, с обзиром на њихову сличну чињеничну и правну позадину.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. СТАВ 1. КОНВЕНЦИЈЕ

8. Подносиоци представки жалили су се на то да је дужина трајања поступака била неспојива са захтевом „разумног рока“, утврђеног у члану 6. став 1. Конвенције, који гласи како следи:

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама ..., има право на ... расправу у разумном року пред ... судом,”

A. Допуштеност

1. Исцрпљеност домаћих правних лекова

9. Влада је изнела да први подносилац представке није правилно исцрпео домаће правне лекове. Конкретно, они су тврдили да наведени подносилац представке није поднео захтев за накнаду нематеријалне штете истовремено са његовом уставном жалбом, како је захтевано чланом 85. Закона о Уставном суду, и да други и четврти подносилац представке нису истакли притужбу у односу на дужину поступка пред Уставним судом.

10. Подносиоци представки су оспоравали примедбе Владе и тврдили да су се пред Уставним судом жалили на правилан начин.

11. Суд је доследно тврдио да правило о исцрпљености домаћих правних лекова, у складу са чланом 35. став 1. Конвенције, захтева да притужбе које се касније намеравају поднети треба да буду упућене одговарајућем домаћем телу, бар прећутно и у складу са формалним захтевима и роковима утврђеним у домаћем праву, и даље да би требало користити било која процедурална средства која би могла спречити

кршење Конвенције (видети, на пример, *Вучковић и други против Србије* (прелиминарна примедба) [ВВ], бр. 17153/11 и 29 других, став 72, 25. март 2014. године).

12. Ако се вратимо на предметни случај, Суд је пажљиво испитао уставне жалбе подносилаца представки. Што се тиче првог подносиоца представке, из његове уставне жалбе произилази да је тражио EUR 40.000 у вези са штетом коју је претрпео услед прекомерне дужине оспореног поступка, али да Уставни суд исту није размотрио. Слично томе, у погледу другог и четвртог подносиоца представке, из њихових уставних жалби произилази да су се изричито жалили, иако на сажет начин, на дужину оспореног поступка (упоредите са *Вучковић и други*, цитиран у тексту изнад, став 82., у којем подносиоци представки нису изнели своју притужбу у вези с дискриминацијом пред Уставним судом, ни изричито ни прећутно). Навели су кључна дешавања и одлуке донете у току поступка. Користили су речи попут „подносилац представке је поднео своју тужбу пре скоро једанаест година“, „у разумном року“, „поступак је трајао више од десет година“, „прекомерна дужина“, у вези са тим поступцима у више наврата у својим уставним жалбама. Други подносилац представке је чак тражио одређену суму новца у вези са штетом коју је претрпео услед прекомерне дужине оспореног поступка. Они су се позивали на члан 32. Устава Републике Србије који одговара члану 6. Конвенције. Притужбе у вези са дужином поступка, за разлику од неких других притужби према Конвенцији, обично не захтевају много испитивања. Уколико би, у изузетном случају, Уставном суду биле неопходне додатне информације или документација, исти би од подносилаца представки могао затражити да их доставе. Из тога произилази да су подносиоци представки дали државним органима прилику која се у начелу даје Високим странама уговорницама према члану 35. став 1. Конвенције, односно да исправе наводне повреде против њих (види, између осталог, *Муришић против Хрватске* [ВВ], бр. 7334/13, став 72, ЕСЉП 2016).

13. Суд стога закључује да су подносиоци представки правилно исцрпели домаће правне лекове. Прелиминарна примедба Владе се стога мора одбити.

2. Закључак

14. Суд констатује да притужбе подносилаца нису очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције. Он даље констатује да исте нису недопуштене по неком другом основу. Према томе, оне се морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

15. Суд подсећа да се оправданост дужине поступка мора ценити у светлу околности предмета и позивањем на следеће критеријуме: сложеност предмета, понашање подносилаца представки и релевантних органа и значај предмета спора за подносиоца представке (види, међу многим другим ауторитетима, *Frydlender против Француске* [ВВ], број 30979/96, став 43, ЕЦХР 2000-VII). Суд понавља да је у радним споровима потребна посебна ажурност (*Ruotolo против Италије*, пресуда од 27. фебруара 1992. године, серија А бр. 230-D, стр. 39, став 17.)

16. Суд је често налазио повреде члана 6. став 1. Конвенције у предметима који покрећу питања слична питању у конкретном предмету (види *Frydlender*, цитирана у горњем тексту).

17. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није изнела никакву чињеницу, нити аргумент који би могли да га убеди да донесе другачији закључак у овом предмету. С обзиром на праксу по овом питању (види, на пример, *Немет против Србије*, бр. 22543/05, 8. децембар 2009. године, *Благојевић против Србије*, бр. 63113/13, 28. март 2017. године и *Ковић и други против Србије*, бр. 39611/08 и две друге, 4. април 2017. године), Суд сматра да је у овим предметима дужина поступка била прекомерна и да није испунила захтев „разумног рока“.

Према томе, дошло је до повреде члана 6. став 1.

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

18. Члан 41 Конвенције гласи:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.“

А. Штета, трошкови

19. Подносиоци представки тражили су разне износе у вези са нематеријалном штетом коју је претрпео сваки од њих. Подносиоци представки такође су тражили разне суме за судске трошкове настале у поступцима и пред домаћим судовима и пред Судом. Наиме, четврти подносилац представке је поднео образац са обрачунатим трошковима и затражио да настале трошкове треба директно исплатити његовом адвокату, господину Н. Јоловићу, којег је овластио да прими досуђени износ на име трошкова. Захтевани износи су назначени у додатку. Осим тога, други подносилац представке је затражио да му се досуди новчана накнада, која се састоји од зарада које би зарађивао да је остао запослен,

док је трећи подносилац представке затражио да му се досуди накнада материјалне штете у висини садашње вредности акција које припадају његовим члановима, са каматом.

20. Влада је оспорила горе наведене захтеве.

21. На основу докумената које поседује и своје судске праксе (види *Благојевић против Србије*, цитиран горе, став 30, и *Ковић против Србије*, цитиран горе, ставови 28-31.), Суд сматра да је оправдано да досуди износе назначене у приложеној табели на име нематеријалне штете и трошкова, умањене за све износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу. Што се тиче четвртог подносиоца представке, Суд сматра да је оправдано да се износ наведен у додатку, на име покрића трошкова, директно исплати његовом правном заступнику, г. Н. Јоловићу (види *Хајнал против Србије*, број 36937/06, став 154, 19. јун 2012. године).

22. Што се тиче захтева за накнаду материјалне штете другог и трећег подносиоца представке, Суд их сматра неоснованим. С обзиром на утврђену повреду, а нарочито њен процедурални карактер, Суд не запажа да између утврђене повреде и наводне материјалне штете постоји узрочна веза. Он, према томе, одбацује њихове захтеве у том погледу.

Б. Затезна камата

23. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да представке здружи;
2. *Проглашава* представке допуштеним;
3. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције у погледу сваког од подносилаца;
4. *Утврђује*
 - (а) да Тужена држава треба да подносиоцима представки исплати, у року од три месеца, износе назначене у приложеној табели (у додатку) на име нематеријалне штете, заједно са било каквим порезом који се може наплатити на те износе, који ће се претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате, након

одузимања свих износа који су можда већ исплаћени по овом основу на домаћем нивоу;

(б) да Тужена држава треба да првим трома подносиоцима представки исплати, у року од три месеца, износе назначене у приложеној табели (у додатку) на име трошкова, заједно са било каквим порезом који се може наплатити подносиоцима на те износе, који ће се претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате;

(в) да Тужена држава треба директно исплатити правном заступнику четвртог подносиоца представке, у року од три месеца, износ назначен у приложеној табели (у додатку) на име његових трошкова, заједно са било каквим порезом који се може наплатити подносиоцу на тај износ, који ће се претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате;

(г) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена;

5. *Одбија* преостали део захтева подносилаца представки за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 20. фебруара 2018. године, у складу са правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Fatoş Aracı
Заменик секретара

Pere Pastor Vilanova
Председник

Број	Број представке и датум подношења	Име подносиоца представке, датум рођења, пребивалиште, држављанство	Заступник	Почетак поступка	Крај поступка	Укупна дужина и број инстанци од 3. марта 2004. године (датум ступања Конвенције на снагу у Републици Србији), тип спора	Појединости одлуке Уставног суда; Досуђено правично задовољење (уколико постоји)	Тражена накнада нематеријалне штете у еврима; тражена накнада материјалне штете у еврима	Укупни износи досуђени за нематеријалну штету и трошкове по подносиоцу представке у еврима (заједно са порезом који се може наплатити подносиоцима представки) ¹
1.	54001/15 13/10/2015	Исмет ШАЋИРОВИЋ 20/03/1959 Нови Пазар Србин	Жељко Николов	03/03/2004 (11/01/1996)	29/05/2013	9 година, 2 месеца и 27 дана 3 нивоа судске инстанце радни спор	Уж-3767/2012 од 7. априла 2015. године (усвојена уставна жалба, накнада штете није додељена)	Подносилац представке је тражио правично задовољење, али је оставио Суду да одреди износ.	2,300 + 500
2.	55113/15 16/10/2015	Жарко БРКИЋ 25/03/1949 Београд Србин	Јадранка ЂЕЛИЋ	27/03/2006	03/06/2013	7 година, 2 месеца и 8 дана 2 нивоа судске инстанце радни спор	Уж-9010/2013 од 14. априла 2015. године (Уставни суд није размотрио жалбу на дужину поступка)	2,300 + 500	2,300 + 500
3.	60075/15 24/11/2015	УДРУЖЕЊЕ АКЦИОНАРА ПРЕДУЗЕЋА „ЈУГОМЕТАЛ“ 09/12/2003 Београд Србин	Миљан ТИМОТИЈЕВ ИЋ	01/11/2004	28/07/2011	6 година, 8 месеца и 28 дана 3 нивоа судске инстанце парнични поступак који се тиче дуга	Уж-1940/2010 од 6. фебруара 2014. године (уставна жалба одбијена)	375, 000+6,073,17; 1,876.202.95	600 + 500
4.	7193/16 21/01/2016	Зоран БАЈИЋ 05/07/1967 Београд	Немања ЈОЛОВИЋ	03/03/2004 (15/01/2003)	31/10/2013	9 година, 7 месеца и 29 дана 2 нивоа судске инстанце	Уж-9560/2013 од 18. новембра 2015. године	4,000+17,625.69; 25,000	3,900 + 500

1. Умањени за било какве износе који су можда већ исплаћени по овом основу на домаћем нивоу.

		Србин				парнични поступак који се тиче обештењења	(Уставни суд није размотрио жалбу на дужину поступка)		
--	--	-------	--	--	--	--	---	--	--